

Pestprotocol

INHOUD

1. Inleiding	2
Waarom een pestprotocol?	2
uitgangspunten bij dit protocol	2
2. Pestprotocol van basisschool De Poorte	3
2.1 inhoud van het pestprotocol	3
2.2 welke maatregelen worden achtereenvolgens genomen	3
3 Algemeen	5
3.1 Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?	5
3.2 Voorbeelden van pestgedrag	5
3.3 De betrokkenen	6
3.4 Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.	8
4 Op weg naar een veilige school: een vijfsporenaanpak	9
5. De belangrijkste regels van het pesten	10
6. Adviezen voor ouders	11
7. Wat wordt van ouders verwacht op deze school?	13
8. Telefoonnummers en internetsites	15
Bijlagen:	
• Nationaal Onderwijsprotocol tegen pesten	
• Internetprotocol De Poorte	

1. Inleiding

Waarom een pestprotocol?

Wij willen de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, een omgeving waarin zij zich op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen.

De leerkrachten willen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de klas.

In veruit de meeste gevallen lukt dit door (on)geschreven regels van het 'hoe gaan we met elkaar om' aan te bieden en deze te onderhouden.

Soms echter is het nodig om duidelijkere afspraken met de kinderen te maken.

Een van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat dat niet vanzelfsprekend gebeurt, geeft aan dat we het de kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval door andere kinderen wordt gepest. Deze leerling kan dan zodanig in de knoop komen, dat de regels van de leerkracht niet meer in voldoende mate de veiligheid bieden of garanderen en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. Het is in dat geval van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in de groep is.

In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid ernstig aangetast.

Dit betekent dat wij als school pesten als ongewenst gedrag beschouwen en bereid zijn alles in het werk te stellen om pestgedrag aan te pakken.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen benaderen.

Via dit protocol wil de school alle betrokkenen op de ernst van pesten wijzen en daarnaast zowel handreikingen geven om te werken aan een veilige school als een stappenplan bieden bij systematisch pestgedrag.

Kortom: wij zien pesten als een bedreiging voor de school als geheel, voor alle leerlingen, leerkrachten en ouders en alle andere betrokkenen bij de school. Wij zijn bereid pestgedrag te herkennen, te erkennen en er actie op te ondernemen.

Uitgangspunten bij dit pestprotocol

1. Als pesten en pestgedrag plaats vindt, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de gepeste leerling, de pester, de groep leerlingen daar om heen, de leerkrachten en de ouders.

2. De school heeft de verplichting zich in te spannen om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.

3. Leerkrachten, ouders/verzorgers en andere betrokkenen moeten tijdig alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en andere betrokkenen duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.

4. Wanneer wij signaleren dat pesten ondanks alle preventieve maatregelen optreedt, voert de school de curatieve maatregelen in deze procedure uit, zoals vermeld in HFD 2.

2. PESTPROTOCOL BASISCHOOL DE POORTE

2.1 inhoud van het pestprotocol

Basis van het pestprotocol vormt de verklaring van de leerkrachten, de ouders en andere betrokken bij de school waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken. Wij willen voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat onze school en allen die daar bij betrokken zijn expliciet stelling nemen tegen pestgedrag en concrete maatregelen nemen indien pestgedrag voorkomt.

2.2 welke maatregelen worden achtereenvolgens genomen:

PREVENTIEVE MAATREGELEN

- De **groepsleerkracht** neemt de volgende maatregelen om pestgedrag te voorkomen: Bespreek aan het begin van het schooljaar met de leerlingen de afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt benoemd en besproken in alle groepen van de school. Dit gebeurt n.a.v. de lessen van Kanjer.
- In de groepen 5 t/m 8 worden groepsregels geformuleerd en verzameld op papier. Alle kinderen ondertekenen dit formulier. Het gaat hierbij om een aanvulling op de klassenregels: regels die specifiek voor deze groep gelden.
- Werk aan een positieve sfeer in de groep. Hiervoor gebruiken we naast de methode Kanjer ook TCC (touching child care) in groep 3,4,5 of het inzetten van Energizers. De inhoud van de Kanjer-methodiek en TCC staan beschreven in onze schoolgids.
- Als er aanleiding toe is, besteed dan nogmaals expliciet aandacht aan pestgedrag in een klassikaal gesprek.
- Laat merken dat de school de aanpak van pesten belangrijk vindt, en pesten niet wordt geaccepteerd.
- Laat merken dat jij als leerkracht serieus omgaat met pestgedrag.
- Spreek leerlingen aan op hun gedrag, ook kinderen uit andere groepen
- Creëer mogelijkheden om pesten te melden binnen je groep. De leerlingen of hun ouders/verzorgers kunnen pestgedrag ook anoniem melden bij de schoolcontactpersonen (juf Anneke en juf Lilian).

CURATIEVE MAATREGELEN

Indien er systematisch pestgedrag wordt gesignaleerd wordt de volgende procedure in werking gesteld:

1. Een ieder draagt de verantwoordelijkheid alle leerlingen in alle gevallen op ongewenst (pest) gedrag te wijzen en stelling te nemen tegen dit pestgedrag. **Meld pestgedrag bij de verantwoordelijke groepsleerkracht of bij de contactpersonen in de school.** In elke groep wordt aandacht besteed aan het omgaan met elkaar en worden de groepsregels om pesten te voorkomen samen gemaakt met de kinderen en vastgesteld. Tijdens de lessen van de Kanjermethode komt dit regelmatig naar voren

2. Als er sprake is van incidenteel pestgedrag binnen de groep dan wordt dat **met de**

betrokken leerlingen besproken door de groepsleerkracht. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar dient **regelmatig te worden herhaald om controle te houden over het gedrag.**

Van deze gesprekken worden aantekeningen gemaakt in het leerlingendossier op de leerlingvolgkaart. Daarnaast wordt altijd contact opgenomen met de veiligheidscoördinator. Zij maken een registratie in het centrale registratiesysteem van onze school.

3. Indien er sprake is van (herhaald)pestgedrag worden **de ouders van de pester samen met de pester door de directeur op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school.** Bij dit gesprek zijn de leerkracht en één van de schoolcontactpersonen aanwezig.

Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en vastgelegd in een **verslag**. Het verslag komt in het dossier van de leerling te staan. Bovendien ontvangen de ouders een kopie van dit verslag. In dit verslag staat expliciet omschreven wat van de leerling verwacht wordt in de komende periode, wat de rol van de leerkracht en de rol van de ouders daarbij is. Hierbij krijgen zowel ouders als leerling heel duidelijk wat het tijdpad van de gehele procedure wordt: Concreet wordt afgesproken, wanneer er sprake is van een evaluatief gesprek.

Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarin vermeld. Gedacht kan worden aan:

- een boek lezen over pesten;
- een excuusbrief voor het slachtoffer schrijven;
- uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs en excursies.

In het verslag wordt tevens een afspraak opgenomen voor een **vervolgesprek met de ouders**. De ouders van het gepeste kind worden uitgenodigd voor een gesprek om hen in te lichten over de gemaakte afspraken. In een uiterste situatie kunnen de ouders van de rest van de groep per brief door de directeur worden ingelicht.

De directie, veiligheidscoördinator en de overige leden van het team worden direct op de hoogte gesteld van het pestgedrag, zodat iedereen er alert op kan reageren. Als het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school. De veiligheidscoördinator maakt met de leerkracht een notitie in het veiligheidsprotocol met daarop de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken.

4. Als blijkt dat het pestgedrag aanhoudt en dat de leerling zich daarmee niet gehouden heeft aan de afspraken zoals deze beschreven staan in het verslag, **roept de directeur de ouders van de pester op school voor een gesprek.** Bij dit gesprek zijn namens de school de directeur en de leerkracht(en) aanwezig. Ook het kind kan in dit gesprek betrokken worden. De directie legt dit gesprek vast.

In dit gesprek geeft de directeur aan dat wanneer het gedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/ of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken, de directie overgaat tot bijzondere maatregelen: isoleren van de pester of een tijdelijke schorsing, zoals beschreven staat in het beleid van Lowys Porquinstichting, blz. 14. Ook hierbij wordt nadrukkelijk aangegeven welk tijdpad gekozen wordt.

5. Om de verdere aanpak te formuleren zal de leerling daarnaast besproken worden in de **consultatie**. Bij deze bespreking zijn naast de leerkracht, directie, IB-er, een medewerker van het CJG en een deskundige van Edux aanwezig. Voor dit overleg staan vaste data ingepland. Mocht de nood hoog zijn, dan kan dit overleg eerder worden uitgeschreven.

De uitkomst van dit gesprek zal besproken worden met de pester en de ouders/verzorgers. Bij dit gesprek zijn de leerkracht, de directeur in ieder geval aanwezig.

Alle gesprekken zullen zorgvuldig worden gedocumenteerd. Ouders ontvangen steeds een verslag van de gevoerde gesprekken. Alle documenten zullen worden bewaard in het leerlingdossier. De veiligheidscoördinator maakt een notitie in het veiligheidsprotocol met daarop de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken.

3 ALGEMENE INFORMATIE:

3.1 Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen vanuit een veilige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren.

Er is zelfs sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen goed om te gaan met allerlei conflicten. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

We spreken van pestgedrag als een kind zich ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend of agressief gedrag of buitengesloten wordt van de sociale groep. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij echt pestgedrag zien we ook altijd een vaste rolverdeling terug bij de betrokkenen. De belangrijkste eigenschappen van pestgedrag zijn dus het bedreigende, het systematische en het rolvaste karakter.

3.2 Voorbeelden van pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" of woorden waarmee bepaalde ziektes uitgedrukt worden "Kanker.." enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz).
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.

- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Leerkrachten dienen ook alert te zijn op nieuwe pestvormen. Een nieuwe pestvorm die voor veel kinderen erg bedreigend is, maar door ouders en leerkrachten nog niet voldoende is onderkent is het zogenaamde 'online-pesten'. Kinderen pesten elkaar via diverse social media. Er wordt flink gescholden en bedreigd. Veel kinderen praten hier niet over en ouders houden onvoldoende toezicht op het gedrag van hun eigen kind en dat van anderen op de computer. Meer informatie hierover voor leerlingen is te vinden op de internetsite www.kidsplanet.nl en op de site van het teleac-programma Bij Ons Thuis, www.bijonsthuis.nl.

Onze school heeft een eigen internetprotocol. Dit protocol treft u als bijlage van dit document.

Kortom: Plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Het heeft een pedagogische waarde.

Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

3.3 De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het blijkt dat kinderen gepest worden als er al sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen. Wij vinden het als school van belang dat er voor alle kinderen een veilige situatie gecreëerd wordt. De leerkrachten bespreken deze situatie regelmatig in hun groep. Daarnaast kunnen kinderen van groep 6 t/m 8 hun mening over het klassenklimaat weergeven in de Leerlingenscol, die de kinderen twee keer per jaar individueel in moeten vullen

Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pesters daar de kans voor krijgen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun

gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij hun pestgedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging van uit naar de omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.

De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag.

Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een zorgwekkende sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten.

Sommige kinderen blijven op afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden.

Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden.

Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en minder verantwoordelijk voor wat gebeurt.

Alles wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken en de individuele verantwoordelijkheid achter zich en kan zo leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft echter zin om op te komen tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend.

De situatie voor met name meelopers verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om grote risico's te lopen.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die

gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

3.4 Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten.

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat in staat is zijn eigen boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen.

Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind nog meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als vergelding kan er namelijk in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester:

De pester zelf ziet zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden.

Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt namelijk ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waartoe ze helaas zelf niet in staat zijn door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

De directe omgeving:

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waarbij een menigte aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar hebben het niet gezien als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders:

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders hebben niet altijd de juiste informatie. Een pester op school hoeft in de thuissituatie geen pester te zijn. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij zien het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag.

Hun kind maakt een zorgwekkende ontwikkeling door, met grote risico's op afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken.

Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Ouders dienen een goed contact te onderhouden met school. Helaas gebeurt dit niet altijd, waardoor signalen die de ouder thuis opvangt op school niet bekend worden. Omdat pesten vaak in het geniep gebeurt, zonder dat leerkrachten op de hoogte zijn, is het van belang dat er

tijdig contact opgenomen wordt met onze school.

Bij de leerkracht:

Leerkrachten moeten het pestgedrag kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag.

Leerkrachten dienen zorg te dragen voor een veilig klimaat en dienen dit regelmatig te toetsen bij de kinderen.

Zij dienen een goed contact te onderhouden met de betrokken ouders/verzorgers.

4 Op weg naar een veilige school: een vijfsporenaanpak

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in het geval van pestgedrag duidelijk te beschrijven wat er gebeurt en wat er wordt gedaan aan de behandeling van dit probleem.

Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch handelen.

De school moet open staan om naar de problemen van de leerlingen te luisteren. Er moet leerlingen (maar ook ouders) de mogelijkheid worden geboden om pestgedrag te melden. Dit kan pestgedrag zijn dat de leerling zelf treft of pestgedrag dat leerlingen naar anderen signaleren.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol en het is verstandig om de gepeste leerling in de keuzes die gemaakt worden te betrekken.

De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat het ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en zijn ouders en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. De leerkracht zelf dient steunt te krijgen.

1. Hulp aan het gepeste kind, in de vorm van adviezen en (in sommige gevallen) van een sociale vaardigheidstraining;

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam en slachtoffer voelen en heeft recht op zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuw pestgedrag moet er ook gekeken worden naar het verwerken van de ervaringen. Dit kan gebeuren door:

- Gesprekken met de leerkracht van het kind. Naast incidentele momenten kunnen ook vaste gesprekken worden gepland waarin het kind gevraagd wordt naar de vooruitgang. Het doel is zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de mogelijkheid om op papier onder en/of buiten schooltijd ervaringen op te schrijven. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de ervaringen van zich af te schrijven of te tekenen.

2. Hulp aan de pester, in de vorm van sociale vaardigheidstraining of een cursus in het omgaan met agressie;

De pesters hebben ook recht op hulp, zij zijn namelijk niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende punten:

- Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school en welk gedrag wel gewenst is. Er wordt een schriftelijk verslagje van gemaakt.
- Een aantal vervolgesprekken onafhankelijk van de ontwikkelingen wat betreft het pesten waarin het gedrag besproken wordt.

- Een duidelijke straf die volgt als het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen de bouw of het team gemeld zodat iedereen alert kan reageren.

3. Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers, in de vorm van het mobiliseren van deze groep;

Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Dit in beweging brengen kan door zowel leerkracht als de ouders met de kinderen te laten praten over hun rol. Iets wat op school in iedere groep elke week structureel plaatsvindt.

4. Hulp aan de ouders, in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen;

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont en dat daar iets aan gedaan moet worden.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij merken dat er een kind gepest wordt.

Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

5. Hulp aan de leerkracht, in de vorm van achtergrondinformatie over het

verschijnsel, signalen, oorzaken, gevolgen en concrete aanpakmogelijkheden. In de orthotheek vind je de nodige achtergrondinformatie.;

5. DE BELANGRIJKSTE REGELS VAN HET PESTPROTOCOL

De belangrijkste regel van het pesten luidt: **Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!! KOM PRATEN... ZWIJGEN LOST NIETS OP!**

- 1. Ik accepteer en respecteer de ander.**
- 2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.**
- 3. Ik zorg goed voor de spullen van de ander.**
- 4. Als iemand mij hindert, vraag ik hem/ haar ermee te stoppen.**
- 5. Ik luister naar een ander.**
- 6. Ik gebruik geen geweld.**
- 7. Ik ga zo om met anderen zoals ik wil dat ze met mij omgaan.**
- 8. Als het nodig is kan ik bij de juf of meester terecht.**
- 9. Ik zorg ervoor dat de school en haar omgeving netjes blijft.**
- 10. Ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden.**

Deze regels vormen voor de school de basis voor het pestprotocol. Daarnaast kunnen er tevens per groep groepsregels opgesteld worden in overleg met de kinderen.

6. ADVIEZEN VOOR OUDERS:

Adviezen aan ouders van meelopers en zwijgende middengroep:

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Weet wat uw kind op de computer doet.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten; wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken.
- Als uw kind al lange tijd pest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met uw kind filmpjes over pesten.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining. School kan daarin adviseren

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u de ouders van de pester opbellen en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Ook kunt u bij de contactpersonen van de school terecht. Dit zijn Anneke de Nijs en Lilian Loman. Ook juffrouw Ineke Krijntjes is gedragsspecialist. Bij haar kunt u ook terecht voor opvoedkundige vragen.
- Als uw kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, veiligheidscoördinator (Anneke) en/of de intern begeleider (Ingrid)
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef het achtergrondinformatie en maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Beloon uw kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.
- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat uw kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij uw kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.

7. WAT WORDT VAN OUDERS VERWACHT OP ONZE SCHOOL?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Mocht zich echter een conflict voordoen, dan verwachten wij dat u de volgende vuistregels in acht neemt:

1: U blijft te allen tijden beheerst. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Tracht te allen tijden te voorkomen dat u zich misdraagt in aanwezigheid van kinderen.

2: U spreekt in positieve zin over **andermans opvoeding en andermans kind**. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan **overlegt** u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander. Als ouder kent u het daarbij verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

Aanvullend vanuit de Kanjermethodiek:

Als u opvoedt uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit.

Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen. Laat u zich door angst leiden in uw opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat uw kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn moeder/vader is niet trots op mij.

In de praktijk

A. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.

B. Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.

C. Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.

D. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden, onder het mom van: "Ons kind mag zijn zoals het is!"

Algemene tips voor ouders:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet "uit mijn dak" als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
 - Voelt mijn kind zich veilig thuis
 - Voelt mijn kind zich veilig op school
 - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte
 - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?

Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen
Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal?
Wat doet mijn kind allemaal op internet?
Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?

8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind
9. Ik corrigeer agressieve buien
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
- 11.. Ik bied hulp aan mijn kind
12. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op
13. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.

Ouders die in de thuissituatie problemen ondervinden met deze genoemde tips, kunnen wij ondersteuning bieden. Waar nodig kunnen wij u via het Centrum jeugd en Gezin doorverwijzen naar diverse instanties die u hierbij kunnen helpen. U kunt hiervoor contact opnemen met de groepsleerkracht of met onze intern begeleider: Ingrid de Ron (afspraken alleen op donderdag).

Tips voor de kinderen:

Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.

Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.

Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.

Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.

8. Telefoonnummers en internetsites

De onderwijstelefoon van het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen sluit haar lijnen. Leerlingen en leerkrachten kunnen terecht op het nummer: 0800 2828280, elke schooldag tussen 14.00 uur en 17.00 uur

Ouders kunnen terecht op het nummer: 0800 5010

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: 0800 0432

De Opvoedtelefoon voor een luisterend oor voor ouders, maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur: 0900 8212205

www.jeugdinformatie.nl

www.pestweb.nl

www.50tien.nl

www.minocw.nl

www.kidsplanet.nl

www.bijonsthuis.nl

www.pestten.net

www.pestweb.nl

www.stichtingstophetpesten.com

www.schoolenveiligheid.nl

Bijlage 1:

INTERNETPROTOCOL DE POORTE

Nooit persoonlijke informatie doorgeven.

Geef nooit je telefoonnummer, e-mailadres en woonplaats aan anderen. Op straat doe je dat toch ook niet aan de eerste de beste vreemdeling die vriendelijk tegen je is? Pas ook op met foto's van jezelf en anderen, je weet nooit wat anderen daar mee doen.

Mijn wachtwoord is alleen van mij.

Wachtwoorden zijn een belangrijke oorzaak van problemen. Die komen mensen op sluwe wijze te weten. Ze worden afgekeken en misbruikt. Geef je wachtwoord aan niemand, ook niet aan je beste vriend of vriendin (je weet nooit of ze altijd aardig blijven). Let er dus op dat niemand meekijkt als je je wachtwoord intypt. Denk je dat iemand je wachtwoord kent, verander het dan. Probeer zelf ook geen wachtwoorden van anderen te achterhalen.

Toon altijd respect voor anderen.

Behandel anderen zoals jij zelf behandeld wilt worden. Stuur geen gemene of vervelende e-mails. Maak ook geen filmpjes/foto's van anderen die je dan zonder hun toestemming op het internet zet. Geef ook de persoonlijke gegevens van je vrienden niet aan anderen. Opnames van anderen, hoe grappig ook, zet je nooit op internet.

Pest niet digitaal.

Doe je dat toch, realiseer je dan dat het altijd valt te achterhalen vanuit welke computer berichten verstuurd worden. Als je zelf gepest wordt verzamel dan bewijs, bijvoorbeeld via MSN-berichtengeschiedenis. Vertel het iemand, bijvoorbeeld je

ouders of je meester of juf op school. Reageer niet op pesten via e-mail of MSN. Ga je terug pesten, dan heb je geen recht van spreken meer. Kinderen die pesten zijn eigenlijk best dom. Bedenk ook dat er aangifte van bedreiging gedaan kan worden bij de politie, door ouders maar ook door de school. Dit kan leiden tot een serieuze straf.

Wees voorzichtig als je online bent.

Je gedrag op internet bepaalt hoe veilig je bent. Zoek niet naar seks, geweld, racisme enz. op internet. Krijg je toch iets op je scherm waar je van schrikt, klik het dan snel weg. Je weet nooit wie er aan de andere kant zit. Iedereen kan doen of hij/zij een aardig meisje van 13 is. Open geen e-mails van onbekenden.

Maak nooit een afspraak met internetvrienden.

Afspraken maken met iemand die je via internet hebt leren kennen, kan gevaarlijk zijn. Je weet nooit zeker met wie je chat. Een ontmoeting afspreken doe je alleen als je een volwassene hebt verteld dat je een online contact persoonlijk gaat ontmoeten, niet alleen gaat, afspreekt op een openbare plek waar veel mensen zijn en thuis laat weten waar je bent.

Doe geen dingen die verdacht zijn of die je niet leuk vindt.

Soms vragen chatvrienden ineens rare dingen. Bijvoorbeeld dingen waarvan je gevoel zegt dat het niet goed is en die je eigenlijk niet wil. Soms gaan ze daarna dreigen: Als je dit niet doet dan Trap daar niet in en doe niet wat ze zeggen, maar zoek hulp bijvoorbeeld bij je ouders of je meester of juf. Als je dat niet durft, vraag dan een vertrouwd iemand om hulp en laat die het dan vertellen aan je ouders. Als iemand je vraagt om je vriendschap geheim te houden, vraag je dan eens af waarom iemand dat vraagt. Heeft je chatvriend(in) iets te verbergen ?